

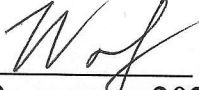
**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра естрадно-вокального мистецтва

ЗАТВЕРДЖЕНО:

проректором з методичної роботи

 Ярослав ШТАНЬКО
«30» серпня 2024 р.

**ДЖАЗОВЕ СОЛЬФЕДЖІО
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Галузь знань:	02 Культура та мистецтво
Спеціальність:	025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма:	«Естрадний спів»
Освітній рівень:	бакалаврський
Статус дисципліни:	вибіркова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	українська

РОЗРОБНИК:

кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент
кафедри естрадно-вокального мистецтва

Леся РОМАНЮК

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри естрадно-вокального мистецтва,
протокол №1 від «29» серпня 2024 р.
Завідувач кафедри

Наталія ТОЛОШНЯК

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОПІ

Наталія ТОЛОШНЯК

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради,
протокол № 1 від «30» серпня 2024 р.

е-mail	lesia.romaniuk@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	Ауд. 609 Кафедра естрадно-вокального мистецтва
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/course/view.php?id=3816

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни. Навчальна дисципліна «Джазове сольфеджіо» є складовою частиною професійного циклу підготовки бакалаврів напряму «Музичне мистецтво» і є дисципліною за вибором. Вона виконує роль координуючого центру музичного розвитку студентів, синтезуючи всі форми музичної діяльності: від сприйняття до творчості, в циклі музично-теоретичних дисциплін їй належить особлива роль. Дисципліна інтегрує професійні практичні навички, здобуті в рамках естрадного вокалу, аранжування, імпровізації, історії джазових стилів, фортепіано, опирається на знання теорії музики, вокальної техніки, класичної гармонії, сольфеджіо тощо, але передбачає значне розширення теоретичних знань і навичок в галузі метроритмічних особливостей, гармонії та фортепіанної імпровізації в рамках джазової музики.

Мета навчальної дисципліни: полягає у вихованні в студентів організованого музичного слуху і здатності свідомо сприймати музичний твір, розвинути художній смак, професійне ставлення до музичного тексту; надання студентам базових знань щодо основ джазової імпровізації та їх використання під час виконавської діяльності.

Завдання дисципліни полягають у:

- набутті здатності сприймання та відтворення музичного джазового матеріалу, базових знань щодо будови джазових творів та джазової композиції;
- набутті знань з історії та теорії джазового виконавства, гармонії, аналізу мелодійної лінії, ритмічного малюнка й будови джазової імпровізації;
- набутті навичок аналізу джазових творів, їх будови, ритмічних особливостей, побудови вокальних ліній;
- формуванні здатності до самореалізації, спрямованості на розкриття творчого потенціалу;
- розвитку музичного мислення, творчості та музичного смаку виконавця;
- ознайомленні з різними джазовими стилями.

Предмет: дисципліна «Джазове сольфеджіо та джазова імпровізація» розрахований на формування всебічно розвинутого музиканта, який досконало володіє музичним інтонуванням, вміє професійно аналізувати, творчо сприймати, розкривати зміст і визначати художній рівень музичного тексту джазових та естрадних творів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

Знати особливості:

- інтонування елементів музичної мови;
- сольфеджування одноголосних та багатоголосних творів, мелодій з акомпанементом;
- слухового аналізу звукорядів, інтервалів, акордів, гармонічних послідовностей, прикладів з музичної практики.

Вміти:

- здійснювати аналіз музичного джазового матеріалу (композицію, тематичну структуру, гармонію, ритм тощо);
- писати музичний диктант;
- співати приклади з джазової та естрадної музики (одноголосні та багатоголосні) з урахуванням стилістичних особливостей напряду;
- відтворювати на фортепіано та записувати фрагменти оригінальних джазових опусів, записувати джазову гармонію цифровими позначками;
- імпровізувати мелодії на гармонічні схеми;
- добирати супровід до певних джазових та популярних мелодій;
- створювати (на початковому рівні) імпровізацію в певному джазовому стилі, спираючись на досвід світових джазових виконавців;
- співати джазові стандарти, приклади з джазової музики з урахуванням стилістичних особливостей напряду, що вивчається;
- бути спрямованими на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію, здатними до самоосвіти та самовдосконалення;
- бути здатними до міжособистісного спілкування, толерантності, готовими працювати в колективі.

Компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни «Джазове сольфеджіо та джазова імпровізація» (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП/ОНП «Естрадний спів»).

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
<p>ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>СК 4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.</p> <p>СК 7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.</p> <p>СК 11. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.</p> <p>СК 13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.</p>	<p>РН 12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.</p> <p>РН14. Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті /вокалу /диригування /теорії, історії музики /композиції.</p> <p>РН 15. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.</p>

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	4		
Семестр	7		
Кількість кредитів ЄКТС	3		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	лекції	22 год.	6 год.
	семінари, практичні	20 год.	4 год.
Самостійна робота		48 год.	80 год.
Форми підсумкового контролю	Залік (7 семестр)		

СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Пререквізити	Постреквізити
Елементарна теорія музики	Фортепіано
Сольфеджіо	Аналіз музичних творів

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ДЖАЗОВЕ СОЛЬФЕДЖІО»

Перелік тем лекційних занять

Тема 1. Вступна лекція (4 год.). Джазове сольфеджіо та джазова імпровізація; особливості джазової культури. Джаз як форма музичного мистецтва, передумови його виникнення та розвитку. Ознайомлення з особливостями джазової музики. Особливості джазового інтонування.

Питання для самостійного вивчення: Імпровізація як одна з основних особливостей джазу – 5 год. (1, 2, 3, 4, 5, 7).

Тема 2. Інтервали та звукоряди (4 год.). Спів від звука та в ладу інтервалів та звукорядів. Знайомство з базовими елементами джазової гармонії, їхніми специфічними якостями, формами та характеристиками. Набуття навичок визначення різних видів хроматизмів (в мелодиці, інтервалах, акордах), хроматичних допоміжних і прохідних звуків та обернень з характерними інтервалами з відомих джазових творів.

Питання для самостійного вивчення: Тритони і характерні інтервали - 5 год. (1, 2, 3, 4, 5, 7).

Тема 3. Лади та гами, їх використання у джазі (4 год.). Інтонування діатонічних ладів. Блюзовий лад. Пентатоніка. Ознайомлення з ладами та гамами: мажор, мінор (натуральний, гармонічний, мелодичний), лади народної музики, пентатоніка, блюзова гама, симетричні та альтеровані лади.

Питання для самостійного вивчення: Набуття навичок визначення варіантів звукорядів пентатоніки, специфіки блюзової гами - 5 год. (1, 2, 3, 4, 5, 7).

Тема 4. Тризвуки, обернення тризвуків, септакорди (4 год.). Спів від звука та в ладу. Ознайомлення з особливостями використання тризвуків та септакордів у джазовій гармонії. Набуття навичок визначення тризвуків та септакордів (побудова, різновиди, обернення) та особливості їх розташування і використання в джазовій та естрадній музиці

Питання для самостійного вивчення: Відпрацювання акордів нетерцієвої структури - 5 год. (1, 2, 3, 4, 5, 7).

Тема 5. Акорди з додатковими тонами, поліакорди, гібридні акорди (4 год.). Спів від звука та в ладу. Знайомство з акордами, що мають додаткові тони, поліакордами, гібридними акордами, особливостями їхнього використання в джазовій імпровізації.

Питання для самостійного вивчення: Набуття навичок визначення відповідних акордів та їх використання в джазовій і естрадній музиці - 5 год. (1, 2, 3, 4, 5, 7).

Тема 6. Сольфеджування джазових стандартів та популярних естрадних мелодій (2 год.). Транспозиція. Набуття навичок аналізу особливостей мелодики, інтерваліки, інтонаційної виразності, темпоритму, музичної побудови відомих джазових творів; створення музичних фрагментів у джазовому стилі;

Питання для самостійного вивчення: Транспонування мелодій відповідно до можливостей голосу - 5 год. (1, 2, 3, 4, 5, 7).

Перелік тем практичних занять

Тема 1. Діатонічна гармонія (4 год.). Акордові функції: тоніка, субдомінанта, домінанта. Функціональна система джазової гармонії. Ознайомлення з функціями акордів у джазовій музиці, їхнім впливом на характер звучання і спрямованості в русі гармонії.

Питання для самостійного вивчення: Застосування музикантами функцій акордів для прогнозування гармонії композиції та джазової імпровізації - 4 год. (1, 2, 3, 4, 5, 7).

Тема 2. Теорія взаємовідношення «акорд – звукоряд» (4 год.).

Пентатоніка, блюзова гама, симетричні та альтеровані лади. Особливості взаємовідношення між акордами та звукорядами. Ознайомлення з методами використання специфічної інформації, що міститься в кожному акорді в залежності від його відношення до відповідного ладу (мажор, мінор тощо), а також структури (тризвук, септакорди, нонакорди тощо). Ознайомлення з типовими гармонічними зворотами.

Питання для самостійного вивчення: Аналіз прикладів використання гармонічних зворотів у вокальній джазовій імпровізації - 4 год. (1, 2, 3, 4, 5, 7).

Тема 3. Метро-ритмічні особливості мелодики естрадної та джазової музики (4 год.). Ознайомлення з особливостями метро-ритмічної будови джазової музики. Набуття навичок визначення певних ритмічних стандартів, різноманітних груп пунктирного ритму, видів синкоп, нестандартного ділення (дуолі, тріолі, квінтолі) тощо.

Питання для самостійного вивчення: Відпрацювання складних ритмічних «партитур» з використанням заданих та власних ритмічних формул - 4 год. (1, 2, 3, 4, 5, 7).

Тема 4. Розвиток творчих навичок акомпанементу (2 год.). Типи супроводу джазових та естрадних мелодій. Формування слухового досвіду відповідно до видів супроводу, гри на фортепіано, застосування джазової акордики при доборі на слух, визначення специфіки позначення акордів у джазовій музиці, аналізу функціональних особливостей, ритмічної характерності.

Питання для самостійного вивчення: Розташування мелодичних голосів обробок відомих джазових тем та популярних пісень - 4 год. (1, 2, 3, 4, 5, 7).

Тема 5. Джазова манера виконання (2 год.). Особливості акцентування, елементи свінгу, техніка «скет». Ознайомлення з особливостями джазової манери виконання. Вивчення досвіду відомих джазових виконавців. Набуття навичок визначення стильових особливостей джазового виконання, акцентуації, манери звуковидобування, «свінгового» співу.

Питання для самостійного вивчення: Відпрацювання техніки безтекстового співу - 4 год. (1, 2, 3, 4, 5, 7).

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни «Гармонія»

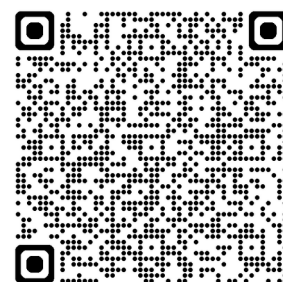
Найменування видів робіт	Розподіл годин за формами навчання	
	денна	заочна
Самостійна робота, год, у т. ч.:	48 год.	80 год.

Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	10 год.	16 год.
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	10 год.	16 год.
Підготовка звітів з практичних робіт	10 год.	16 год.
Підготовка до поточного контролю	10 год.	16 год.
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	8 год.	16 год.

ПОЛІТИКА КУРСУ

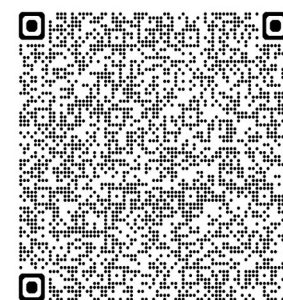
1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з “Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти”. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

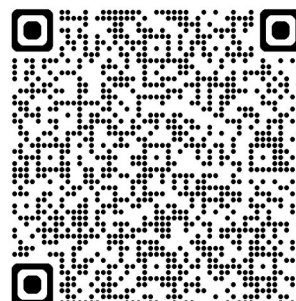
2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

3) щодо відпрацювання пропущених занять

Згідно “Положення про організацію освітнього процесу” здобувач допускається до семестрового контролю з навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни,

підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

4) щодо дотримання академічної доброчесності

“Положення про академічну доброчесність” закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

5) щодо використання штучного інтелекту

“Положення про академічну доброчесність” визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

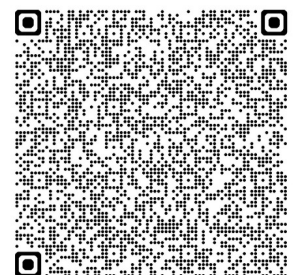
6) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання.

Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця в галузі знань 02 Культура та мистецтво.

Використовуються:

- за організацією пізнавальної діяльності: словесні (лекції), семінарські (виконання практичних завдань під час занять);
- за видами занять: практичні заняття (індивідуальні та групові вправи);
- за формою стимулювання пошукової та дослідницької діяльності: завдання щодо використання програми Excel, моделі різних форматів професійних ситуацій; Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності. Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.

Програмний результат навчання	Методи навчання	Метод оцінювання
<p>РН 12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.</p>	<p>– словесні методи (лекція, розповідь, пояснення); – наочні методи (ілюстрування, комп’ютерні і мультимедійні методи); – проблемно-пошуковий метод, який базується на самостійному музичному мисленні, вирішенні проблемно-пошукових ситуацій тощо.</p>	<p><i>Поточний контроль:</i> – усний та письмовий контроль на практичних заняттях; – самоконтроль.</p>
<p>РН14. Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті /вокалу /диригування /теорії історії музики /композиції.</p>	<p>– словесні методи (розповідь, пояснення); – наочні методи (ілюстрування, комп’ютерні і мультимедійні методи); – робота з методичною літературою.</p>	<p><i>Поточний контроль:</i> – усний і письмовий контроль на практичних заняттях; – самоконтроль.</p>

PH15. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.	– словесні методи (лекція, розповідь, пояснення); – інтерактивні методи (дискусія); – метод музичного узагальнення.	<i>Поточний контроль:</i> – усний і письмовий контроль на практичних заняттях; – самоконтроль. <i>Підсумковий контроль:</i> залік
---	---	---

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Контрольні заходи

<i>Вид</i>	<i>Зміст¹</i>	<i>% від загальної оцінки</i>	<i>Бал</i>	
			<i>min</i>	<i>max</i>
Поточні контрольні заходи	Усні практичні завдання	40	25	40
	Практичні завдання на ф-но	20	10	20
	всього	60	35	60
Підсумкові контрольні заходи	Письмові та усні практичні завдання	40	25	40
Всього:		100	60	100

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється [«Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів»](#), яке розміщено на сайті університету в розділі «Публічна інформація»: <https://ukd.edu.ua/node/1149>

Здобувачі мають право оскаржувати результати поточного оцінювання, а також інформувати про факти конфліктних ситуацій в академічній групі чи з викладачем у відповідності до [«Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій»](#).

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали - “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі.

Здобувачі які ведуть конспект лекцій, мають план-проспект семінарського заняття, а також формулюють власну аналітичну думку з конкретного питання можуть претендувати на оцінку відмінно “5”. Також здобувачі, які приймають активну участь в обговоренні відповідей своїх колег можуть отримати додаткові бали до власної відповіді, або окрему оцінку. Якщо здобувач відповідав усно і виконував тестові завдання під час семінару, викладач вносить до Журналу дві оцінки.

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру.

Підсумковий контроль знань у формі диференційованого заліку (VII семестр) проводиться у вигляді залікових контрольних робіт. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік) студент може отримати 40 балів.

Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно Шкали оцінювання знань за ЄКТС) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-

Не зараховано	0 – 59	-
---------------	--------	---

Критерії оцінювання якості знань студентів

2 – «Незадовільно» (з можливістю повторного складання) Студент знає частину теоретичного матеріалу, застосовує обмежений термінологічний та словниковий запас, виконує завдання частково, демонструючи певну обізнаність, але необхідний об'єм матеріалу не засвоєний. Письмова робота виконана повністю, але з великою кількістю помилок; разом з тим, в ній присутні логічні фрагменти.

3 – «Задовільно» Студент володіє певними навичками та вміннями. Не завжди здатний виконати завдання, які потребують абстрактного художнього мислення; виявляє недостатнє знання спеціальної музичної термінології; словниковий запас небагатий. Виконує всі запропоновані завдання на посередньому рівні. Письмова робота виконана з помилками, але є вдалі фрагменти, які свідчать про потенційні можливості студента; разом з тим міцні знання і навички відсутні.

4 – «Добре» Студент сприймає музично-теоретичний матеріал у повному обсязі, але має стандартне мислення, може лише репродукувати отримані знання; йому бракує власних висновків, узагальнень. Недостатньо володіє спеціальною музичною термінологією. Відповідь студента свідчить про достатнє засвоєння матеріалу, але у виконанні завдань були

помилки, які студент не помічав і долав за допомогою викладача. У письмовій роботі є 2-3 змістовні помилки.

5 – «Відмінно» Студент володіє музично-теоретичним матеріалом у межах програми, вміє використовувати набуті знання, уміння і здібності у нових практичних завданнях; демонструє знання спеціальної музичної термінології, її усвідомлення, уміння систематизувати, узагальнювати, аналізувати музичні явища; застосовувати здобуті знання в практичній діяльності. Відповідь студента — без помилок. Письмова робота виконана на високому рівні без помилок, хоча іноді й не містить нестандартного, оригінального рішення.

Студенти, які не з'явилися на заліки/екзамени без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література:

1. Афоніна О. С., Баранова В. О. Сольфеджіо : навч. посібник. Київ : НАКККіМ, 2010. 226 с. нот.
2. Афоніна О. С., Баранова В. О. Сольфеджіо на основі сучасної, джазової та естрадної музики : навч. посібник. Київ : НАКККіМ, 2010. 148 с. нот.
3. Коваль, М. П. Сольфеджіо. Одноголосся та двоголосся. Київ : НАКККіМ, 2010. 40 с. нот.

4. Козинська К. Б. Двоголосне сольфеджіо. Київ : НАКККіМ, 2013. 41 с. нот.
5. Павленко Т. Сольфеджіо на основі українських народних пісень. Київ : «Музична Україна», 2008. 112 с. нот.
6. Стронько, Б. Ю. Диктанти з сольфеджіо (одноголосні, двоголосні, інтервально-акордові, гармонічні). Вінниця : Нова Книга, 2008. 205 с.
7. Фоменко, Л. В. Сольфеджіо: навчальний посібник. Київ, 2018. 84 с.

Додаткова література:

1. Молотков В. А. Джазова імпровізація. Київ : Музична Україна, 1989. 55 с.
2. Ходоровська І. М. Збірник диктантів з сольфеджіо на матеріалі українського фольклору та музики українських композиторів/мультимедійний посібник/. К., 2014.

Електронні інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. В. Вернадського.
URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського.
URL: www.dnpb.gov.ua/
3. Бібліотека українських підручників. URL: <http://pidruchniki.ws/>
5. Теорія музики, історія музики, аналіз музики. URL: www.musicfancy.net/
6. Словник-довідник музичних термінів URL: <http://term.in.ua/>